

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра політології та державного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і

навчально-методичної роботи та рекрутації

проф. Лаврилюк С. В.

С. В. Лаврилюк
2015 р.

ПОЛІТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки магістрів

галузь знань 1501 «Державне управління»

спеціальності 8.15010002 «Державна служба»

Луцьк 2015

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів 2	1501 «Державне управління»	нормативна
Модулів 3	8.15010002 «Державна служба»	Рік підготовки 1
Змістових модулів 2		Семестр 3
ІНДЗ: є		Лекції 16 год.
Загальна кількість годин 60		Практичні (семінари) 4 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних: 6 самостійної роботи: 9 індивідуальної роботи: 1	Магістр	Самостійна робота 36 год.
		Індивідуальна робота 4 год.
		Форма контролю: залік

Програма нормативної навчальної дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Державна служба».

Предметом навчальної дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» є: взаємозв'язок політики та публічного управління, вплив політичного чинника на формування органів публічної влади та їх діяльність, а також діяльність інституту державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Політологічні аспекти державного управління» має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: юридичних, філософських, політологічних, соціологічних, економічних, психологічних, тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з **двох змістовних модулів** «Взаємозв'язок політики та публічного управління» та «Політичні аспекти у сфері публічної служби».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою вивчення дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» є формування у студентів сучасних теоретичних знань, практичних умінь та навичок щодо розуміння політичних впливів на формування та діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування для їх урахування в процесі виконання ними функціональних та посадових обов'язків.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» є набуття знань і вмінь щодо:

- розуміння значення, ролі та місця політичних партій у системі публічного управління;
- основних принципів взаємозв'язку політики і державного управління;
- розмежування політики та адміністрування в державному управлінні;
- розмежування політичних та адміністративних посад у державній службі та виборних та адміністративних посад в муніципальній службі;
- зарубіжних моделей розмежування політики та адміністрації в системі публічної служби.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- еволюцію взаємозв'язку політики та державного управління та сучасні тенденції у цій сфері;
- політичні аспекти формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- теоретичні засади організації та функціонування політичних партій в демократичній, правовій, соціальній державі, взаємодії їх з громадянським суспільством та інститутами влади і сучасні тенденції подальшого розвитку цієї взаємодії;
- організаційну структуру партії як соціально-політичного явища та об'єднуючого елементів між громадянським суспільством та державними органами;
- зарубіжний досвід організації, функціонування партій та їх взаємовідносин з інститутами влади й організаціями громадянського суспільства;
- законодавство України у сфері етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;
- права, обов'язки та обмеження державних службовців у сфері політичної діяльності;
- завдання і функції політичних діячів та державних службовців;
- сучасні моделі неупередженості (нейтральності) державної служби;
- зарубіжний досвід організації публічної служби на засадах політичної нейтральності.

вміти :

- застосовувати на практиці положення національного законодавства, що врегульовує питання розмежування політики та адміністрації під час діяльності на посадах державної та муніципальної служби;
- класифікувати політичні та адміністративні посади в системі державної служби, а також виборні та адміністративні посади в муніципальній службі;

- розмежовувати політичні та адміністративні аспекти у сфері публічного управління;
- визначити негативні аспекти впливу політичного чинника на діяльність державного службовця, посадової особи місцевого самоврядування;
- розробляти конкретні рекомендації і пропозиції щодо ефективної взаємодії політичних партій, громадськості та органів публічної влади;
- мати власне бачення щодо адаптації зарубіжного досвіду у сфері неупередженості (нейтральності) державної служби;
- обґрунтовувати закономірності впливу українських партій на систему державного управління.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Взаємозв'язок політики та публічного управління

Тема 1. Співвідношення політичної та управлінської діяльності

Історіографія проблеми розмежування політичної та управлінської діяльності держави. Теоретичні підходи до розмежування політичної та управлінської діяльності держави: Вудро Вільсон та його послідовники; Леонард Валдо та його прихильники; школа Бернара Гурне; підхід Глена Райта; європейський та американський підходи. Сучасні підходи щодо трактування цього явища. Підходи вітчизняних учених: В. Цветкова, Н. Опришка, Н. Нижник, С. Рябова, В. Скиби, Б. Гаєвського.

Тема 2. Політична складова у формуванні та діяльності органів місцевого самоврядування

Місцеві вибори як механізм формування муніципальної влади. Механізми обрання сільських, селищних, міських рад та голів. Обрання районних та обласних рад та їх голів. Виборні посади в місцевому самоврядуванні. Відмінності статусу виборних осіб та службовців місцевого самоврядування. Вплив політичних партій та громадського сектора на діяльність органів місцевого самоврядування.

Тема 3. Вплив політичного чинника на формування та діяльність органів державної влади

Порядок призначення на політичні посади та функції політичних діячів в органах державної влади. Парламентська коаліція в парламенті як основа формування уряду. Види урядів: однопартійний уряд більшості, уряд меншості, коаліційний уряд. Партії та функція опозиції. Сучасні тенденції зменшення ролі політичних партій і зростання впливу груп тиску («зацікавлених груп» чи «груп інтересів») на державне управління. Політичні лобі та лобіювання. Світова практика лобіювання. Моделі групової політики: плюралістична модель;

корпоратизм; патронажно-клієнтельна модель. Кланово-олігархічні об'єднання та їх вплив на державне управління.

Тема 4. Зарубіжна практика розмежування політики та адміністрації

Зарубіжна практика розмежування політичної та управлінської діяльності держави. Суміщення та розмежування депутатів та службовців у міжнародній практиці. Практика розмежування в країнах ЄС: кар'єрна система, посадова система. Кодекси поведінки державних службовців: основні положення «Морального кодексу». Обмеження та заборони щодо публічних службовців.

Змістовний модуль 2. Політичні аспекти у сфері публічної служби

Тема 5. Політичні та адміністративні посади в системі державної служби

Політичне керівництво держави. Підходи до класифікація посад у системі державного управління: політичні та адміністративні посади. Основні відмінності між двома видами посад. Політична неупередженість державного службовця місцевого: обмеження щодо політичної діяльності. Підходи до класифікація посад у системі місцевого самоврядування: виборні та адміністративні посади. Політична неупередженість службовця місцевого самоврядування: обмеження щодо політичної діяльності. Практика розмежування політичних та адміністративних посад в сучасній практиці України.

Тема 6. Законодавчі аспекти політичної неупередженості (нейтральності) публічних службовців

Обмеження у сфері публічної служби щодо політичної діяльності. Обмеження, передбачені Законами України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції», Загальними правилами поведінки державних службовців. Проблемні питання створення добросовісної публічної служби.

Тема 7. Політична відповідальність у сфері публічного управління

Форми політичної відповідальності в сфері державного управління. Форми партійного контролю над урядом. Парламентська відповідальність уряду: юридична (правова), політична відповідальність уряду (солідарна та персональна відповідальність). Доктрина Д. Діснея щодо відповідальності політиків та чиновників. Інститут імпичменту – одна з форм відповідальності посадових осіб.

Тема 8. Зарубіжна практика розмежування політичних та адміністративних посад

Моделі розмежування політики та управління в країнах ЄС. Форми обмеження політичної діяльності в практиках публічної служби зарубіжних

країн: США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Польща. Політична довіра до інститутів державної влади. Підзвітність та підконтрольність інституту публічної служби в суспільстві.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Семін.	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Взаємозв'язок політики та публічного управління					
Тема 1.Співвідношення політичної та управлінської діяльності	7	2	0	1	4
Тема 2.Політична складова у формуванні та діяльності органів місцевого самоврядування	7	2	0	1	4
Тема 3.Вплив політичного чинника на формування та діяльність органів виконавчої влади	10	2	2	0	6
Тема 4.Зарубіжна практика розмежування політики та адміністрації	6	2	0	0	4
Разом за змістовим модулем 1	30	8	2	2	18
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.Політичні аспекти у сфері публічної служби					
Тема 5.Політичні та адміністративні посади в системі публічної служби	7	2	0	1	4
Тема 6.Законодавчі аспекти політичної неупередженості (нейтральності) публічних службовців	10	2	2	0	6
Тема 7.Політична відповідальність у сфері публічного управління	6	2	0	0	4
Тема 8.Зарубіжна практика розмежування політичних та адміністративних посад	7	2	0	1	4
Разом за змістовим модулем 2	30	8	2	2	18
Усього годин	60	16	4	4	36

5. Теми семінарських занять

Таблиця 3

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	<i>Вплив політичного чинника на формування та діяльність Кабінету Міністрів України</i> 1. Конституційні засади формування Уряду України. 2. Статус членів Кабінету Міністрів України. 3. Політичні аспекти діяльності членів Кабінету Міністрів України. 4. Форми політичної відповідальності Кабінету Міністрів України.	2
2	<i>Засади політичної нейтральності державної служби</i> 1. Зарубіжна практика нейтральності державної служби. 2. Характеристика українського законодавства у сфері політичної нейтральності державної служби. 3. Сучасний стан у цій сфері в Україні: розмежування політичних та адміністративних посад. 4. Основні напрями реформування державної та муніципальної служби в Україні в контексті забезпечення нейтральності публічної служби.	2
Разом		4

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ п/п	Теми	Кількість годин
1	Розмежування політичних та адміністративних аспектів у державному управлінні	4
2	Роль місцевих виборів у формуванні муніципальної влади	4
3	Вплив політичного чинника на формування та діяльність органів виконавчої влади	6
4	Зарубіжна практика розмежування політики та адміністрації	4
5	Політичні та адміністративні посади в системі державної служби	4
6	Правила етичної поведінки державних службовців	6
7	Політична відповідальність у сфері публічного управління	4
8	Зарубіжна практика розмежування політичних та адміністративних посад	4
Разом		36

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) готується студентом у формі написання творчої роботи з таких тем:

1. Сутність і особливості публічної служби як соціального інституту.
2. Аналіз основних положень праці «Наука державного управління» В. Вільсона.
3. Позиція Вудро Вільсона щодо розмежування політики та управління.
4. Аналіз основних положень праці «Дослідження публічного управління» Л. Вайта.
5. Позиція Леонарда Вайта щодо взаємозв'язку політики та управління.
6. Співвідношення політичної влади та державного управління.
7. Державна служба як механізм зв'язку між державою і громадянином.
8. Види посад державної служби: політичні та адміністративні.
9. Політичні аспекти в діяльності Кабінету Міністрів України.
10. Політичні посади в міністерствах: основні завдання і функції.
11. Зарубіжна практика розмежування політики та адміністрації.
12. Вплив опозиції на діяльність органів виконавчої влади України.
13. Характеристика вітчизняного законодавства у сфері неупередженості державної служби.
14. Політична нейтральність – один з головних принципів публічної служби.
15. Система законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та проблеми її удосконалення.
16. Розмежування політичних та адміністративних аспектів у державному управлінні.
17. Проблеми впливу політики на діяльність місцевих органів виконавчої влади.
18. Розмежування державної служби і бізнесу.
19. Політична нейтральність публічної служби через розмежування політичних та адміністративних посад.
20. Основні засади політичної неупередженості державного службовця.
21. Основні засади політичної неупередженості службовця місцевого самоврядування.
22. Обмеження в політичній сфері, встановлені для державних службовців.
23. Особливості та підстави дисциплінарної відповідальності державних службовців.
24. Політична відповідальність Кабінету Міністрів України.
25. Парламентська відповідальність уряду як механізм у системі стримувань в противаг.
26. Етичні засади державної та муніципальної служби.
27. Порядок політичних призначень на посади керівників центральних і органів виконавчої влади.
28. Проблемні питання розмежування політичної діяльності та управління в практиці державного управління в Україні.

29. Основні напрями реформування інституту державної служби в напрямі розмежування політики та управління.

30. Основні напрями реформування інституту муніципальної служби в напрямі розмежування політики та управління.

31. Функції груп інтересів та способи їх впливу на прийняття владних рішень.

32. Характеристика груп інтересів.

33. Розвиток групової політики у посткомуністичному суспільстві.

34. Лобізм з Верховній Раді України.

35. Вплив опозиції на діяльність Уряду: українська практика.

36. Проблеми створення добросовісної публічної служби в Україні.

8. Методи навчання

У процесі навчання застосовуються такі методи:

1. Пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний.
2. Репродуктивний (репродукція-відтворення)
3. Проблемного викладу.
4. Дискусійний.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі методи діагностики і оцінювання знань та вмінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей) на семінарських заняттях;

- поточний модульний контроль після вивчення кожного змістовного модуля;

- виконання та захист ІНДЗ;

- підсумковий контроль (залік).

Формою підсумкового контролю успішності навчання є **залік**, який проводиться у письмовій формі.

10. Питання на залік

1. Співвідношення політичної та управлінської діяльності.

2. Історіографія проблеми розмежування політичної та управлінської діяльності держави.

3. Теоретичні підходи до розмежування політичної та управлінської діяльності держави Вудро Вільсона.

4. Теоретичні підходи до розмежування політичної та управлінської діяльності держави Леонарда Валдо.

5. Теоретичні підходи до розмежування політичної та управлінської діяльності держави Бернара Гурне.

6. Теоретичні підходи до розмежування політичної та управлінської діяльності держави Глена Райта.

7. Сучасні підходи щодо розмежування політичної та управлінської діяльності держави вітчизняних учених.
8. Роль місцевих виборів у формуванні муніципальної влади
9. Політична складова формуванні та діяльності органів місцевого самоврядування.
10. Виборні посади в місцевому самоврядуванні.
11. Відмінності статусу виборних осіб та службовців місцевого самоврядування.
12. Вплив політичного чинника на формування та діяльність органів виконавчої влади
13. Порядок призначення на політичні посади та функції політичних діячів.
14. Парламентська коаліція в парламенті як основа формування уряду.
15. Партії та функція опозиції в державному управлінні.
16. Сучасні тенденції зменшення ролі політичних партій і зростання впливу груп тиску («зацікавлених груп» чи «груп інтересів») на державне управління.
17. Світова практика лобіювання.
18. Моделі групової політики: плюралістична модель; корпоратизм; патронажно-клієнтельна модель.
19. Кланово-олігархічні об'єднання та їх вплив на державне управління.
20. Зарубіжна практика розмежування політичної та управлінської діяльності держави.
21. Суміщення та розмежування депутатів та службовців у міжнародній практиці.
22. Практика розмежування в країнах ЄС: кар'єрна система, посадова система.
23. Кодекси поведінки державних службовців: основні положення «Морального кодексу».
24. Політичне керівництво держави.
25. Підходи до класифікації посад у системі державного управління: політичні та адміністративні посади(основні відмінності між двома видами посад).
26. Політична неупередженість державного службовця: обмеження щодо політичної діяльності.
27. Підходи до класифікація посад у системі місцевого самоврядування: виборні та адміністративні посади.
28. Політична неупередженість службовця місцевого самоврядування: обмеження щодо політичної діяльності.
29. Практика розмежування політичних та адміністративних посад в сучасній практиці України.
30. Обмеження у сфері державної служби щодо політичної діяльності.
31. Політичні обмеження, передбачені Законом України «Про державну службу».

32. Політичні обмеження, передбачені Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

33. Політичні обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції».

34. Політичні обмеження, передбачені Загальними правилами поведінки державних службовців.

35. Проблемні питання створення добросесної публічної служби.

36. Форми політичної відповідальності в сфері державного управління.

37. Форми партійного контролю над урядом.

38. Парламентська відповідальність уряду: юридична (правова), політична відповідальність уряду (солідарна та персональна відповідальність).

39. Доктрина Д. Діснея щодо відповідальності політиків та чиновників.

40. Інститут імпичменту – одна з форм відповідальності посадових осіб.

41. Моделі розмежування політики та управління в країнах ЄС.

42. Форми обмеження політичної діяльності в практиці публічної служби зарубіжних країн: США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Польща.

43. Політична довіра до інститутів державної влади.

44. Підзвітність та підконтрольність інституту публічної служби в суспільстві.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів, два змістовні модулі по 15 балів);

2. Виконання ІНДЗ, яке зараховується у поточний контроль (максимум 10 балів);

3. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів, дві контрольні роботи по 30 балів);

4. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

Таблиця 5

Поточний контроль								Модульний контроль		Загальна кількість балів	
Модуль 1				Модуль 2		Модуль 3					
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2					ІНДЗ		МКР 1
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	10	30	30	100
4	3	4	4	4	4	3	4				

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських заняттях

Таблиця 6

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання

індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

1-2 бали – студент недостатньо володіє матеріалом.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план-конспект, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, виконує роботу у спрощеному вигляді.

5 балів – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді реферату, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

6 балів – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення про предмет дослідження, пише текст реферату самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент володіє матеріалом, систематизує та узагальнює його, складає текст, підбирає додатковий матеріал.

8 балів – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові творчі здібності, самостійно готує текст, у якому можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

9 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує науково-методичну літературу, має власні судження, самостійно готує текст реферату та правильно його оформлює.

10 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє навички самостійного наукового пошуку, вільно складає текст реферату та правильно виконує його оформлення.

Критерії оцінювання

навчальних досягнень студентів при виконанні контрольних робіт

Контрольна робота включає два питання теоретичного і одне тестове завдання, розраховані на виявлення знань студентів. Кожне з питань оцінюється 10 балами. Максимальна сума, яку студент може набрати за контрольну роботу, становить 30 балів.

Оцінювання першого, другого та третього питань:

0-2 бали – студент не уявляє об'єкт навчання і не може відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

3-5 балів – студент аналізує менше половини навчального матеріалу обраної теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, у нього відсутні сформовані вміння та навички.

6-7 балів – студент аналізує більше половини навчального матеріалу, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, наводить приклади, орієнтується в хронології, підтверджує висловлені судження одним-двома аргументами.

8 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, самостійно користується довідковою літературою; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

9 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; виконує прості творчі завдання.

10 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета,

аргументовано використовує їх, вільно знаходить потрібну інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми, уміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень; самостійно оцінює різноманітні політичні процеси, виявляючи особисту позицію щодо них.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Таблиця 7

Сума балів за всівидинавчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Критерії оцінювання – денна форма навчання

Навчальні досягнення студентів денної форми навчання оцінюються за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка **«відмінно»** ставиться за глибокі, тверді та систематизовані знання програмного матеріалу. Враховується вичерпність і логічність викладу; вільне володіння і оперування понятійним апаратом; знання першоджерел та текстів класиків; вміння робити оцінки, судження та самостійні висновки; поєднувати знання предмета з іншими; ступінь знайомства з літературою предмета, ідеями основних політологічних та управлінських шкіл, умовами виникнення та етапами основних концепцій. Важливе творче використання знань як методологічної основи для пояснення сучасних суспільно-політичних процесів, застосування теоретичних положень до політичної та управлінської практики.

Оцінка **«добре»** ставиться за повне та тверде знання програмового матеріалу, що дозволяє подальше засвоєння політичної та управлінської науки; впевнене і грамотне його викладення; знання змісту текстів першоджерел; пояснення основних концепцій, ідей та напрямків, впевнене використання понятійного апарату стосовно майбутнього фаху.

Оцінка **«задовільно»** ставиться тоді, коли обсяг знань студента достатній для подальшого засвоєння інших предметів політичної та управлінської науки; якщо виклад програмового матеріалу є непослідовним і фрагментарним; допускаються неточні визначення ключових понять, поверхове знання першоджерел; коли студент недостатньо вміє робити власні судження та висновки, неякісно володіє програмовим матеріалом, невміло використовує здобуті знання для аналізу прикладних проблем розвитку політичних процесів.

Оцінка «незадовільно» ставиться тоді, коли виявлено суттєві прогалини програмового матеріалу; допускаються принципові помилки при його викладі; незнання політологічних текстів і концепцій, невміння використати понятійний апарат і застосувати основні категорії.

12.Методичне забезпечення

1. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – К. :Атіка, 2003. – 160 с.
2. Малиновський В. Я. Державнеуправління : навч. посіб. – 3-тє вид., переробл. та допов. / В. Я. Малиновський. – К. :Атіка, 2009. – 608 с.
3. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державногоуправління. – Вид. 2-ге, доп. і виправл. / В. Я. Малиновський. – К. : Центр сприянняінституційногорозвиткудержавноїслужби, 2005. – 254 с. – (Серія «Бібліотека молодого державного службовця»).
4. Малиновський В. Я. Становлення і розвитокмісцевогосамоврядування у Волинськійобласті (1990-2010 рр.) : монографія / В. Я. Малиновський. – Луцьк :Ініціал, 2013. – 352 с.

13.Список джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К. : Преса України, 1997. - 80 с.
2. Про внесення змін до Загальних правил поведінки державного службовця, затверджених наказом Голодержслужби від 04.08.2010 № 214 – Наказ Нацдержслужби від 28.09.2012 № 194.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700 // Голос України. – 2014. – 25 жовт. – С. 32-39.
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 р. № 1699-VII
5. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця: наказ Головного управління державної служби України від 04 серпня 2010 року №214 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1089-10>
6. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. // Голос України. – 1994 р. – 5 січ.
7. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Голос України. – 1999. – 12 трав. – С.7-9.
8. Про очищення влади : Закон України від 14 верес. 2014 р. № 1682 // Голос України. – 2014. – 15 жовт. – С. 4-5.
9. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 року №2493-III (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
10. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 лип. 2002 р. № 93.

11. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 берез. 2015 р. № 227-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – 7 квіт. – С. 7.

12. Вавринчук М. П. Політологічні аспекти державного управління : навч. посібник / М. П. Вавринчук. – Хмельницький: ХУУП, 2009. – 226 с.

13. Гаєвський Б. А. Політичне управління / Б. А. Гаєвський, В. А. Ребкало, М. В. Туленков. – К. : УАДУ, 2001. – 160 с.

14. Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади : [монографія] / І. А. Грицяк. – К. : НАДУ, 2005. – 236 с.

15. Грінівецька Н.М. Державна служба як соціальний інститут: проблеми концептуального аналізу. - К., 2009.

16. Гурне Б. Державнеуправління / Б. Гурне. – К.:Основи, 1993.

17. Державна служба в Україні: соціально-правовий та організаційний аспекти : навч. посіб. / за заг. ред. Р. А. Науменко, Л. М. Гогіної. – К. : НАДУ, 2011. – 204 с.

18. Державна служба: організаційно-правові основи і шляхи розвитку / за заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. - К.:ІнЮре, 2009. - 272 с.

19. Державна служба : підручник. У 2 т. Т. 1 / Нац. акад. держ. упр. при ПрезидентівіУкраїни ;редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. - К. : НАДУ ; Одеса : [б. в.], 2012. - 372 с.

20. Державнеуправління, державна служба і місцевесамоврядування: [монографія] / кол.авт.: за заг. ред. О.Ю.Оболенського. – Хмельницький:Поділля, 1999. – 570 с.

21. Державнеуправління : курс лекцій / заг. ред. Д. І. Дзвінчука. – 2-ге вид.переробл.ідоповн. – Івано-Франківськ :Місто НВ, 2012. – 616 с.

22. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. академ. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін[та ін.]. – К. ;Дніпропетровськ : НАДУ, 2012.

23. Корпус вищих управлінських кадрів центральних органів державної влади: створення системи державної служби вищого рівня у країнах Центральної і Східної Європи. - К. : Вид-во УАДУ, 2000.

24. Лазор О. Д. Служба в органах місцевогосамоврядування: науково-практичнийкоментар: навч. посіб./ О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. – К.: Дакор, КНТ, 2005. – 368 с.

25. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Лісничий. – [2-ге вид., виправл.]. – К. : Професіонал, 2004. – 336 с.

26. Мартиненко В. М. Кадрова політика і державна служба: навч.посіб. / за заг. ред. В. М. Мартиненка. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2013. – 208 с.

27. Оболенський О. Ю. Державна служба України: реалізація системи поглядів щодо організації та функціонування. Хмельницький : Поділля, 2007. - 294 с.
28. Озірська С. М. Системи державної служби європейських країн: Великобританія, Російська Федерація, Україна, Французька республіка : наук.-аналіт. дослідження / С. М. Озірська, Ю. Д. Полянський. – К. : Вид-во УАДУ, 2009.
29. Основи демократії : підручник для студентів вищих навч. закладів / за заг. ред. А. Ф. Колодій ; Третє вид., оновл. і доп. – Львів : Астролябія, 2009. – 832 с.
30. Павленко Р. М. Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід / Р. М. Павленко. – К. : КМ Академія, 2002. – 253 с.
31. Петришин О. В. Статус службової особи: природа, структура, спеціалізація. - К. : НМКВО, 2003.
32. Політологічні аспекти державного управління : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Сича. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – 352 с.
33. Райт Г. Державне управління / Г. Райт. – К. : Основи, 1994.
34. Реформа публічної адміністрації в Україні : проекти концепції та законів / упоряд. : І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук. – К. : Центр політико-правових реформ, 2005. – 192 с.
35. Розвиток ефективності і професіоналізму у державній службі. - К. : Вид-во УАДУ, 2000.
36. Системи підготовки державних службовців у зарубіжних країнах. - К.: Вид-во УАДУ, 2000.